

NIEUWE WELZIJSWET

De nieuwe welzijnswet brengt straks zelfbepalen wie welke mensen die van zorg afhankelijk. Maakt u zich zorgen om de toekomst? Maak het vaststellen van problemen en mail naar l.schalkwijk@ad.nl. Mensen behartigers als lokale overheden maken zich zorgen.

'Mensen moeten weer voor elkaar zorgen'

Nog veel vraagtekens, onzekerheden en zorgen over de nieuwe welzijnswet

LAURA SCHALKWIJK
DEN HAAG

Iedereen is het er over eens: leuke wet die WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning). Maar er zijn nog wel een hoop vraagtekens en zorgen. Gemeenten zijn bang dat ze te weinig geld krijgen. En mensen die zorg nodig hebben, vrezen dat ze er op achteruit gaan, of nog erger, verwaarloosd worden.

Kern van de wet is dat mensen weer voor elkaar moeten gaan zorgen. De buurvrouw die een boodschap voor je doet of je dochter die af en toe je huis komt poetsen. „Hoe mooi dat ook klinkt, in de praktijk werkt dat natuurlijk niet altijd,” weet Else Koning van de Nieuwe Algemene Gehandicapten Organisatie in Den Haag. „Mensen hebben nauwelijks tijd om voor anderen te zorgen. En is je buurvrouw toevallig werkloos, dan is ze verplicht te solliciteren. De gedachte botst met andere wetten.”

Toch moeten hulpbehoevenden eerst een oplossing zoeken in de buurt voordat de gehandicapte, chronisch zieke of oudere aanklopt bij de gemeente. Dan levert een andere zorg op bij de belangenbehartigers van deze doelgroep: Gaan ze er niet op achteruit?

Zoals het wetsvoorstel er nu ligt, hebben gemeenten een beperkte zorgplicht. Hulpbehoevenden krijgen de eerste drie jaar huishoudelijke verzorging, een rolstoel en een persoonsgebonden budget aanvragen dat ze zelfstandig mogen uitgeven. Koning: „En na die drie jaar? Wat dan?”

Niet alleen de hulpbehoevende maakt zich zorgen. Ook bij gemeenten zijn er onzekerheden. Die gaan voornamelijk over geld. De Haagse welzijnswethouder Jetta Klijnsma is ook WMO-onderhandelaar namens de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).

Zij denkt zeker 120 miljoen euro per jaar nodig te hebben om er voor te zorgen dat niemand wat tekort

Tot nu toe

- De eerste plannen voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) zijn twee jaar geleden ingebracht door staatssecretaris Clémence Ross (Welzijn).
- Afgelopen maandag is het debat over de WMO in de Tweede Kamer begonnen. Gehandicapten grepen de gelegenheid aan om tegen de wet te protesteren. De actie had succes. De Tweede Kamer gaf gedeeltelijk gehoor aan de wensen. Staatssecretaris Ross moest veel toegeven, zoals het invoeren van een beperkte zorgplicht.
- De Welzijnswet en de Wet voorzieningen gehandicapten (WVG) - die straks ook onder de WMO gaan vallen - zijn enkele jaren geleden al overgeheveld van overheid naar gemeenten.
- Nu moeten gehandicapten, langdurig zieken en ouderen bij verschillende loketten aankloppen voor hulp. Iemand die thuiszorg nodig heeft moet bij het Regionaal Indicatie Orgaan zijn. Een gehandicapte die om een scootmobiel vraagt, moet bij de gemeente zijn.

komt. Maar op dit moment wil het kabinet jaarlijks 60 miljoen euro uitgeven plus eenmalig een bedrag van 45 miljoen euro om de wet in te voeren.

Volgende week zal Klijnsma namens de VNG proberen meer geld op tafel te krijgen. Die onderhandelingen met het kabinet ziet ze met vertrouwen tegemoet. Want ondanks de vraagtekens en zorgen staat de wethouder helemaal achter de nieuwe welzijnswet.

Klijnsma: „De filosofie van de wet deugt. Gemeenten weten veel beter dan de overheid wat burgers nodig hebben.”

Ongelijkheid tussen gemeenten?

Hoewel de WMO een aantal basisregels kent, mogen gemeenten zelf weten hoe ze verder invulling geven aan het aanbieden van zorg. Dat kan betekenen dat er ongelijkheid ontstaat tussen inwoners van bijvoorbeeld Den Haag en Westland. De Haagse wethouder Jetta Klijnsma moet toegeven dat er inderdaad verschillen zullen ontstaan. „In Den Haag zullen er andere voorzieningen zijn dan op Texel. Op het platteland zullen bijvoorbeeld minder taxirit-

jes gemaakt kunnen worden, omdat de afstanden groter zijn dan in onze regio.” In de ene gemeente kan het wonen als gehandicapte, chronisch zieke of oudere dus veel luxer zijn dan in de andere gemeente. De ene stad is ook de andere niet. Rijswijk is één van de meest vergrijsd gemeenten in het land. Ook Zoetermeer kent veel ouderen. De gemeente Delft is meer een studentenstad. Het is de vraag welk effect een en ander heeft.

Else Koning, gehandicapt

Eigenlijk wist ze nooit beter. Else Koning uit Den Haag was van jongs af aan al slecht ter been door een erfelijke vorm van reuma. Later kreeg ze daar nog een spierziekte bij. Op een gegeven moment was een rolstoel onvermijdelijk. „Dan kom je in de bureaucratische molen terecht. In mijn geval heeft het negen maanden geduurd voordat ik een rolstoel kreeg. En pas na twee jaar werd mijn huis aangepast. Gelukkig gaat dat tegenwoordig wel sneller.”

Hoewel ze nu door een streng dieet weer kan lopen, weet ze wel wat het is om afhankelijk te zijn van zo'n beetje iedereen en alles. „Dat geeft je een machteloos gevoel. Ik zeg er wel bij dat ik natuurlijk niet echt anders weet. Voor iemand die bijvoorbeeld zijn hele leven heeft gesport en dan in een rolstoel terecht komt, is die plotselinge afhankelijkheid natuurlijk veel ingrijpende-der.”

Over de gedachte achter de nieuwe welzijnswet is Else Koning zeker te spreken. Het idee dat mensen meer voor elkaar gaan zorgen, is mooi. „Althoewel, zou jij gewassen willen worden door je buur-

Else Koning. FOTO RONALD FLEURBAAIJ

vrouw?” Koning, ook oud-bestuurslid van de Raad Welzijn Gehandicapten én kenner van de WMO, maakt zich zorgen over de uitvoering de nieuwe wet. Haar grootste zorg van de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning is dat er straks naar het inkomen van iemand wordt

gekeken in plaats van naar de noodzaak. Om te voorkomen dat mensen die zorg nodig hebben ook niks mislopen, pleit ze voor een onafhankelijk en objectief indicatie orgaan. „Dat zal ervoor zorgen dat iedereen krijgt wat hij nodig heeft,” denkt ze.

Gehandicapten wachten in de hal van de Tweede Kamer op het moment dat de Kamer zich gaat buigen over de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). FOTO NICO SCHOUTEN

Van verzorgingsstaat naar verzorgingsstad

Met de WMO - Wet Maatschappelijke Ondersteuning - wordt de huishoudelijke hulp uit de volksverzekering AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) overgeheveld naar de gemeenten. Ook wordt de Welzijnswet en de Wet voorzieningen gehandicapten (WVG) onder de WMO gebracht. Lokale overheden zijn steeds meer verantwoordelijk voor mensen die die zorg nodig hebben. „Het is een verschuiving van verzorgingsstaat naar verzorgingsstad,” zegt Jan Steyaart. Hij is lector lokaal sociaal beleid aan de Fontys Hogeschool in Eindhoven

en gaf deze week een lezing aan onder anderen wethouders uit de Haagse regio en welzijnsorganisaties. Steyaart noemt de WMO een politiek modeverschijnsel. „De bevolking vergrijst. Daardoor wordt zorg te duur voor de overheid. Door die verantwoording neer te leggen bij gemeenten kan er zorg op maat worden geleverd. Dat moet kosten besparen.” De lector noemt daarbij wel een aantal risico's. „Alle aandacht gaat nu uit naar de overgang van overheid naar gemeente. Er is geen aandacht voor het genereren

van meer vrijwilligers en mantelzorgers. Terwijl dat ook van wezenlijk belang is.” De WMO verwacht ook veel van burgerparticipatie. „Burgers moeten hun gemeente aanspreken op de hulpverlening. Maar of ze dat ook doen? In het verleden deden ze in elk geval niet.” Gemeenten krijgen enerzijds meer taken. Aan de andere kant hebben ze de afgelopen tijd ook fors moeten bezuinigen. „Meer taken met minder mensen dus. Kortom: Er is nog een hoop onduidelijkheid over de uitwerking van de WMO.”

Wat volgt?

Komende week gaat het debat over de Wet Maatschappelijke Ondersteuning verder in de Tweede Kamer. Het is wel duidelijk dat een meerderheid zal instemmen met de nieuwe wet. Er is nog wel een aantal punten waar de Tweede Kamer over gaat 'vechten' met staatssecretaris Ross (Welzijn). Zo komt er nog een debat over de eigen bijdrage die gebruikers (voornamelijk gehandicapten, chronisch zieken en ouderen) moeten betalen, want daar worden

aparte regels voor opgesteld. Uitgangspunt is dat niemand straks meer hoeft te betalen dan nu aan eigen bijdragen voor de zorg van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten. Er komt een inkomensafhankelijk maximum voor de eigen bijdrage van de WMO en de AWBZ samen. Volgens de oppositiepartijen SP, PvdA en GroenLinks is dat echter niet genoeg. Zij willen dat ook de eigen bijdrage voor bijvoorbeeld vervoer naar de

dokter of de revalidatiekliniek en andere eigen bijdragen moeten meetellen. Coalitiepartijen VVD, D66 en CDA zijn het daar niet mee eens. Ook staatssecretaris Ross heeft er geen oren naar. Als de Tweede Kamer uiteindelijk heeft ingestemd met de nieuwe welzijnswet, gaat de Eerste Kamer zich buigen over de WMO. Eenmaal goedgekeurd wordt de Wet Maatschappelijke Ondersteuning ingevoerd op 1 januari 2007.

REAGEREN?

De nieuwe welzijnswet heeft gevolgen voor veel mensen die van zorg afhankelijk zijn. Maakt u zich zorgen? Laat het ons weten en mail naar l.schalkwijk@ad.nl